

BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NAM CẦN THƠ

BÁO CÁO TỔNG KẾT
ĐỀ TÀI NGHIÊN CỨU KHOA HỌC CẤP CƠ SỞ

BƯỚC ĐẦU NGHIÊN CỨU TẠO GEL CAFEIN 3%
DÙNG CHO CÁC CHẾ PHẨM BÔI DA

Mã số: C23.05

Chủ nhiệm đề tài: ThS. Trần Ngọc Dược Lan

Thành viên: ThS. Lý Kiến Phúc

Cần Thơ, Tháng 08 năm 2024

BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NAM CẦN THƠ

BÁO CÁO TỔNG KẾT
ĐỀ TÀI NGHIÊN CỨU KHOA HỌC CẤP CƠ SỞ

BƯỚC ĐẦU NGHIÊN CỨU TẠO GEL CAFFEIN 3%
DÙNG CHO CÁC CHẾ PHẨM BÔI DA

Mã số: C23.05

Chủ nhiệm đề tài: ThS. Trần Ngọc Dược Lan

Thành viên: ThS. Lý Kiến Phúc

Cần Thơ, Tháng 08 năm 2024

DANH SÁCH THÀNH VIÊN THAM GIA NGHIÊN CỨU ĐỀ TÀI

TT	Họ và tên	Học hàm, học vị	Chuyên môn	Đơn vị công tác	Chức danh trong đề tài
1	Trần Ngọc Dược Lan	Thạc sĩ	Dược học	Khoa Dược – Trường ĐH Nam Cần Thơ	Chủ nhiệm
2	Lý Kiến Phúc	Thạc sĩ	Dược học	Khoa Dược – Trường ĐH Nam Cần Thơ	Thành viên

MỤC LỤC

DANH MỤC BẢNG	iii
DANH MỤC HÌNH	iv
DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT	v
TÓM LƯỢC	vi
PHẦN 1: MỞ ĐẦU	1
1.1 TÌNH HÌNH NGHIÊN CỨU THUỘC LĨNH VỰC CỦA ĐỀ TÀI	1
1.1.1 Tổng quan về gel	1
1.1.2 Tổng quan về hoạt chất cafein.....	6
1.1.3 Tổng quan về các nghiên cứu phát triển công thức cafein dùng trên da	12
1.1.4 Tổng quan về các tá dược sử dụng	14
1.2 Ý NGHĨA KHOA HỌC VÀ TÍNH CẤP THIẾT	19
1.3 MỤC TIÊU NGHIÊN CỨU	20
1.4 ĐỐI TƯỢNG VÀ PHẠM VI NGHIÊN CỨU	20
1.5 NỘI DUNG NGHIÊN CỨU	20
PHẦN 2: PHƯƠNG TIỆN VÀ PHÁP NGHIÊN CỨU	21
2.1 PHƯƠNG TIỆN NGHIÊN CỨU	21
2.1.1 Nguyên liệu, hóa chất.....	21
2.1.2 Trang thiết bị, dụng cụ.....	21
2.2 PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU	22
2.2.1 Nghiên cứu xây dựng công thức và quy trình điều chế gel cafein 3%.....	22
2.2.1.1 Đánh giá khả năng hòa tan của cafein trong dung môi	22
2.2.1.2 Xây dựng công thức sơ bộ và quy trình điều chế gel cafein 3%.....	23
2.2.1.3 Đánh giá các đặc tính lý hóa của gel cafein 3%.....	24
2.2.1.4 Đánh giá khả năng phóng thích hoạt chất qua màng cellulose acetat ...	24
2.2.2 Đánh giá độ ổn định sơ bộ của gel cafein 3%	26
2.2.3 Xây dựng và thẩm định quy trình định lượng cafein bằng phương pháp quang phổ UV – Vis	26
2.2.3.1 Quy trình định lượng cafein trong chế phẩm	26
2.2.3.2 Thẩm định quy trình định lượng cafein bằng phương pháp quang phổ UV – Vis	27

PHẦN 3: KẾT QUẢ VÀ THẢO LUẬN.....	29
3.1 NGHIÊN CỨU XÂY DỰNG CÔNG THỨC ĐIỀU CHẾ GEL CAFFEIN 3% ...	29
3.1.1 Đánh giá khả năng hòa tan của cafein trong dung môi	29
3.1.2 Xây dựng công thức và quy trình điều chế gel cafein 3%	34
3.1.3 Đánh giá tính chất lý hóa của gel cafein 3%	36
3.1.4 Đánh giá khả năng phóng thích hoạt chất qua màng cellulose acetat	39
3.2 NGHIÊN CỨU ĐỘ ỔN ĐỊNH SƠ BỘ CỦA GEL CAFFEIN 3%	44
3.3 THẨM ĐỊNH QUY TRÌNH ĐỊNH LƯỢNG CAFFEIN BẰNG PHƯƠNG PHÁP QUANG PHỔ UV – VIS.....	46
3.3.1 Tính đặc hiệu	46
3.3.2 Tính tuyến tính.....	48
3.3.3 Độ đúng	49
3.2.4 Độ chính xác.....	50
3.2.4.1 Độ lặp lại	50
3.2.4.2 Độ chính xác trung gian	50
PHẦN 4: KẾT LUẬN VÀ KIẾN NGHỊ	52
4.1 KẾT LUẬN	52
4.2 KIẾN NGHỊ.....	52
TÀI LIỆU THAM KHẢO	53

DANH MỤC BẢNG

Bảng 1.1	Phân loại polymer tạo gel [50].....	2
Bảng 1.2	Một số chế phẩm chứa cafein dùng đường ngoài da.....	9
Bảng 1.3	Đặc tính lý hóa và phân tử của cafein [14]	12
Bảng 2.1	Nguyên liệu, hóa chất dùng trong nghiên cứu	21
Bảng 2.2	Trang thiết bị, dụng cụ dùng trong nghiên cứu	21
Bảng 3.1	Độ tan bão hòa của cafein trong các dung môi khảo sát.....	29
Bảng 3.2	Khả năng hòa tan của cafein 3% trong các hệ dung môi	31
Bảng 3.3	Thành phần các công thức gel cafein 3%.....	35
Bảng 3.4	Kết quả đánh giá đặc tính lý hóa của gel G1 – G9.....	38
Bảng 3.5	Kết quả giải phóng cafein qua màng của gel G4	40
Bảng 3.6	Kết quả giải phóng cafein qua màng của gel G5	40
Bảng 3.7	Kết quả giải phóng cafein qua màng của gel G6	41
Bảng 3.8	Tóm tắt kết quả giải phóng cafein qua màng của gel G4, G5 và G6	41
Bảng 3.9	Kết quả giải phóng cafein qua màng của gel G2	42
Bảng 3.10	Kết quả giải phóng cafein qua màng của gel G8	43
Bảng 3.11	Tóm tắt kết quả giải phóng cafein qua màng của gel G2, G5, G8.....	43
Bảng 3.12	Thành phần công thức gel G2	44
Bảng 3.13	Kết quả đánh giá độ ổn định sơ bộ của gel G2	44
Bảng 3.14	Độ hấp thu của các mẫu khảo sát tính tuyến tính.....	48
Bảng 3.15	Kết quả thẩm định độ đúng	49
Bảng 3.16	Kết quả khảo sát độ lặp lại	50
Bảng 3.17	Kết quả khảo sát độ chính xác trung gian	51

DANH MỤC HÌNH

Hình 1.1	Cấu tạo tế bào Franz	5
Hình 1.2	Cấu trúc hóa học cafein	11
Hình 1.3	Cấu trúc hóa học của 1, 3 – propandiol	14
Hình 1.4	Cấu trúc hóa học của gôm xanthan	15
Hình 1.5	Cấu trúc hóa học của tween 80	16
Hình 1.6	Cấu trúc hóa học của ethanol	17
Hình 1.7	Cấu trúc hóa học của propylen glycol	17
Hình 1.8	Cấu trúc hóa học của glycerin	18
Hình 2.1	Tế bào Franz dùng trong nghiên cứu	25
Hình 3.1	Khả năng hòa tan của cafein trong các hệ dung môi sau 10 phút khuấy từ	33
Hình 3.2	Khả năng hòa tan của cafein trong các hệ dung môi sau 24 giờ để ổn định	33
Hình 3.3	Sơ đồ quy trình điều chế gel cafein 3% trong phòng thí nghiệm	36
Hình 3.4	Cảm quan các gel cafein 3%	37
Hình 3.5	Khả năng giải phóng cafein qua màng của gel G4 G5, G6	41
Hình 3.6	Khả năng giải phóng cafein qua màng của gel G2, G5, G8	43
Hình 3.7	Gel G2 trước và sau khi thử nghiệm độ ổn định sơ bộ	45
Hình 3.8	Phổ hấp thu của mẫu trắng	46
Hình 3.9	Phổ hấp thu của mẫu giả dược	47
Hình 3.10	Phổ hấp thu của mẫu chuẩn	47
Hình 3.11	Phổ hấp thu của mẫu giả dược thêm chuẩn	47
Hình 3.12	Phổ hấp thu của mẫu thử	48
Hình 3.13	Sự tương quan giữa nồng độ và độ hấp thu của mẫu chuẩn	49

DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT

Chữ viết tắt	Chữ viết đầy đủ	Ý nghĩa tiếng Việt
UV – Vis	Ultraviolet – Visible	Quang phổ tử ngoại khả kiến
HPLC	High Performance Liquid Chromatography	Sắc ký lỏng hiệu năng cao
w/ w	weight/ weight	Khối lượng/ khối lượng
TCCS	Tiêu chuẩn cơ sở	Tiêu chuẩn cơ sở
TCDD	Tiêu chuẩn Dược điển	Tiêu chuẩn Dược điển
IUPAC	International Union of Pure and Applied Chemistry	Liên minh Quốc tế về Hóa học tinh khiết và ứng dụng
ĐVN V	Dược điển Việt Nam V	Dược điển Việt Nam V
cAMP	Cyclic adenosine monophosphate	Adenosin monophosphat vòng
DHT	Dihydrotestosterone	Dihydrotestosteron
PG	Propylene glycol	Propylen glycol
NLC - CS	Nanostructured lipid carriers – Caffeine silverskin	Hệ nano lipid chứa cafein

TÓM LƯỢC

Bước đầu nghiên cứu tạo gel cafein 3% dùng cho các chế phẩm bôi da

MỞ ĐẦU

Cafein đã được chứng minh có nhiều tác động tích cực khi sử dụng trên da như: Chống oxy hóa, giảm thâm vùng da dưới mắt, giảm tình trạng “sần da cam” (cellulite) trên da hay giảm rụng tóc do nội tiết tố nam... Gel là dạng bào chế phù hợp để nghiên cứu phát triển các dạng sản phẩm bôi da chứa cafein do có nhiều ưu điểm như không nhờn, bám dính tốt trên da, ít có vấn đề về tính ổn định khi bảo quản lâu dài, dễ hình thành và tiêu tốn ít năng lượng cho quá trình bào chế. Mục tiêu của đề tài này là lựa chọn được thành phần với tỷ lệ phù hợp để điều chế gel bôi da chứa cafein 3%.

PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU

Đánh giá khả năng hòa tan của cafein trong dung môi, lựa chọn sơ bộ một số hệ dung môi với tỷ lệ đồng dung môi phù hợp có thể hòa tan tốt cafein 3%. Xây dựng các công thức dự kiến và quy trình điều chế gel cafein 3%. Đánh giá ảnh hưởng của tỷ lệ tá dược tạo gel và tỷ lệ dung môi đến các đặc tính của gel thông qua một số chỉ tiêu như cảm quan, pH, độ nhớt, hàm lượng hoạt chất và khả năng phóng thích hoạt chất qua màng để lựa chọn tỷ lệ tá dược tạo gel và tỷ lệ dung môi phù hợp nhất. Nghiên cứu đánh giá sơ bộ độ ổn định của công thức tốt nhất được lựa chọn. Thực hiện thẩm định quy trình định lượng cafein bằng phương pháp quang phổ UV – Vis.

KẾT QUẢ VÀ BÀN LUẬN

Chất tạo gel và đồng dung môi được lựa chọn trong nghiên cứu lần lượt là gôm xanthan và 1, 3 – propandiol. Tất cả các công thức gel khảo sát đều có thể chất trong suốt và pH gần với khoảng pH sinh lý da. Khi thay đổi tỷ lệ gôm xanthan (0,5%; 1% và 2%) trong công thức không làm thay đổi khả năng phóng thích cafein qua màng, mặc dù độ nhớt gel tăng lên đáng kể. Trong khi đó, tăng tỷ lệ dung môi 1, 3 – propandiol từ 10%, 20%, lên đến 30% đã làm giảm lượng cafein phóng thích qua màng. Công thức chứa 1, 3 – propandiol 10% có lượng cafein phóng thích qua màng cao hơn các công thức còn lại ở các thời điểm 60 phút, 240 phút, 360 phút. Dựa vào các tiêu chí đã đánh giá trong phạm vi nghiên cứu này, chúng tôi đã lựa chọn công thức tốt nhất gồm các thành phần sau:

cafein 3%; 1, 3 – propandiol 10%; gôm xanthan 1%; ethanol 2%; tween 80 5% và nước cất vừa đủ.

KẾT LUẬN

Nghiên cứu đã đạt được mục tiêu lựa chọn được các thành phần với tỷ lệ phù hợp để điều chế gel bôi da chứa cafein 3%.